

แบบจำลองปัจจัยเชิงสาเหตุของความสามารถในการปรับตัวกับผลการดำเนินงานและความอยู่รอดของผู้ประกอบการธุรกิจขนาดเล็กในสถานการณ์โควิด-19

The Causal Factor Model of Adaptive Capability, Business Performance, and the Survival of Small Business Entrepreneurs in the COVID-19 Situation

♦ วลลี พุทโสม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประจำหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ

มหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย-แปซิฟิก

Wanlee Putsom

Assistant Professor, Ph.D., Business Administration Program,

Faculty of Business Administration Asia-Pacific International University,

E-mail: wanlee@apiu.edu

Received: April 20, 2021; Revised: May 19, 2021; Accepted: May 28, 2021

Abstract

The objective of this research was to develop a causal factor model between adaptive capability, business performance, and the survival of small business entrepreneurs in the COVID-19 situation. The sample was 251 small business entrepreneurs. Data were collected using questionnaires. The statistics used were frequency, percentage, mean, standard deviation, confirmatory factor analysis, and testing of causal relationships with structural equation modeling. The research results showed that the model was consistent with empirical model. It was also found that adaptive capability has a direct effect on the business performance and the survival of the business. Business performance has a direct effect on the survival of a business. As for the adaptive capability (proactive behavior, reactive behavior, and tolerant behavior) has no direct effect on the survival of the business. But it was found that the adaptive capability indirectly influences the survival of small businesses through business performance.

Keywords: Adaptive Capability, Business Performance, Business Survival, Small Business

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ คือ เพื่อพัฒนาแบบจำลองปัจจัยเชิงสาเหตุระหว่างความสามารถในการปรับตัว ผลการดำเนินงานของธุรกิจ และความอยู่รอดของผู้ประกอบการธุรกิจขนาดเล็กในสถานการณ์

โควิด-19 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ประกอบการธุรกิจขนาดเล็ก จำนวน 251 ราย เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม สถิติที่นำมาใช้ ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน และการทดสอบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุด้วยแบบจำลองสมการเชิงโครงสร้าง (Structural Equation Modeling) ผลการวิจัยพบว่าแบบจำลองและข้อมูลเชิงประจักษ์มีความสอดคล้องกลมกลืนกัน นอกจากนี้ยังพบว่าความสามารถในการปรับตัวมีอิทธิพลทางตรงต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจและความอยู่รอดของธุรกิจ ผลการดำเนินงานของธุรกิจมีอิทธิพลทางตรงต่อความอยู่รอดของธุรกิจ ส่วนความสามารถในการปรับตัว (พฤติกรรมเชิงรุก พฤติกรรมเชิงป้องกัน และพฤติกรรมที่อดทน) ไม่มีอิทธิพลทางตรงต่อความอยู่รอดของธุรกิจ แต่พบว่าความสามารถในการปรับตัวมีอิทธิพลทางอ้อมต่อความอยู่รอดของธุรกิจขนาดเล็กโดยผ่านผลการดำเนินงานของธุรกิจ

คำสำคัญ: ความสามารถในการปรับตัว ผลการดำเนินงานของธุรกิจ ความอยู่รอดของธุรกิจ ธุรกิจขนาดเล็ก

บทนำ

สถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ทำให้ทุกองค์การ และธุรกิจได้รับผลกระทบอย่างรุนแรง ทุกธุรกิจ และธุรกิจที่ได้รับผลกระทบอย่างรุนแรง คือ ธุรกิจขนาดเล็ก Bartik และคณะ (2020) กล่าวว่าจากการวิจัยกับธุรกิจขนาดเล็ก 5,800 แห่งพบว่าธุรกิจขนาดเล็กได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 แม้ว่าหน่วยงานภาครัฐจะมีมาตรการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ประกอบการและประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 (Abate et al., 2020) แต่ยังไม่เห็นผลอย่างเป็นรูปธรรมที่บ่งบอกว่าธุรกิจขนาดเล็กมีการฟื้นตัว ขณะนี้สถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ภายในประเทศไทยนั้นจะมีจำนวนผู้ติดเชื้อเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง สถานการณ์เช่นนี้จะส่งผลกระทบต่อความอยู่รอดของธุรกิจอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ การปรับตัวเพื่อให้ธุรกิจขนาดเล็กดำเนินงานต่อไปได้ ผู้ประกอบการจำเป็นต้องเตรียมตนเองให้พร้อมเพื่อปรับตัวให้เข้ากับลักษณะการปฏิบัติงานตามขอบเขตการดำเนินงานของธุรกิจขนาดเล็ก มาตรการผ่อนปรนของรัฐบาลในแต่ละพื้นที่และภูมิภาคส่งผลทำให้การดำเนินธุรกิจจำเป็นต้องมีการปรับตัวอยู่ตลอดเวลา สภาพแวดล้อมทางธุรกิจที่ไม่สามารถคาดเดาได้และมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาส่งผลให้ธุรกิจจำเป็นต้องปรับตัวเพื่อให้สามารถพัฒนาอย่างต่อเนื่องและเพื่อความสำเร็จของธุรกิจ เพราะฉะนั้นผู้ประกอบการธุรกิจขนาดเล็กจะต้องเตรียมความพร้อมเพื่อปรับตัวให้เข้ากับลักษณะของการดำเนินงานของธุรกิจของตนเอง ธุรกิจขนาดเล็กหลายประเภทปรับเปลี่ยนวิธีการทำธุรกิจจาก Offline มาเป็น Online เนื่องจากช่วงระบาดของไวรัสโควิด-19 ประชาชนจำเป็นต้องกักตัวอยู่บ้านตามประกาศจากรัฐบาล เพื่อลดการแพร่ระบาดและโอกาสในการติดเชื้อ ทำให้ธุรกิจขนาดเล็กหลายแห่งต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการดำเนินธุรกิจให้เข้ากับพฤติกรรมของผู้บริโภคที่เปลี่ยนไป

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ส่งผลต่อการดำเนินงานของทุกธุรกิจโดยเฉพาะธุรกิจขนาดเล็กที่ต้องมีการปรับตัว ความสามารถในการปรับตัวเกี่ยวข้องกับความสามารถปรับเปลี่ยน

พฤติกรรม (พฤติกรรมเชิงรุก พฤติกรรมเชิงป้องกัน และพฤติกรรมที่อดทน) (Park et al., 2020) หรือวิธีการทำงานให้เข้ากับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป เพื่อแก้ปัญหาและลดผลกระทบจากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นกับตนเองและองค์กร จากการทบทวนวรรณกรรมอธิบายถึงความสามารถในการปรับตัวว่าเกี่ยวข้องกับการปรับตัวด้านประสิทธิภาพและความเชี่ยวชาญในการปรับตัว บทความยังกล่าวถึงความสามารถในการปรับตัวว่าเป็นพฤติกรรมและเป็นการเต็มใจในการปรับตัว (Jundt et al., 2015) นอกจากนี้นักวิจัยหลายคนยังพบว่าความสามารถในการปรับตัวเป็นความสามารถของแต่ละบุคคลหรือกลุ่มในการเปลี่ยนแปลงความรู้ ความเข้าใจ และพฤติกรรมเพื่อปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป การปฏิบัติงานแบบปรับตัวเมื่อบุคคลปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเพื่อตอบสนองต่อสถานการณ์ใหม่ เหตุการณ์ใหม่ หรือการเปลี่ยนแปลงที่เป็นผลมาจากสภาพแวดล้อม (Pulakos et al., 2002) ส่วน Jundt และคณะ (2015) กล่าวว่าพฤติกรรมปรับตัวจะมุ่งเป้าไปที่การรักษาระดับผลการดำเนินงาน หรืออาจส่งผลทำให้ผลการดำเนินงานลดลงซึ่งเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลง (Jundt et al., 2015) และยังให้เหตุผลว่าความสามารถในการปรับตัวอาจต้องมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมระหว่างบุคคลและองค์กรเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์การดำเนินงาน อย่างไรก็ตามจากการศึกษางานวิจัยพบว่าความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างพฤติกรรมเชิงรุกและผลการดำเนินงานของธุรกิจ

จากการทบทวนวรรณกรรมของความสามารถในการปรับตัวของธุรกิจตามสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ที่เกิดขึ้นต่อความอยู่รอดของธุรกิจหรือประสิทธิภาพการดำเนินงานของธุรกิจมีค่อนข้างจำกัด ดังนั้นงานวิจัยในครั้งนี้จึงมุ่งศึกษาแบบจำลองปัจจัยเชิงสาเหตุของความสามารถในการปรับตัวกับผลการดำเนินงานและความอยู่รอดของผู้ประกอบการธุรกิจขนาดเล็กในสถานการณ์โควิด-19 ใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ประกอบการขนาดเล็กในเขตเทศบาลตำบลมวกเหล็ก อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี ซึ่งเป็นกลุ่มผู้ประกอบการขนาดเล็กที่ได้รับผลกระทบโดยตรงจากสถานการณ์ไวรัสโควิด-19 และเพื่อนำผลวิจัยที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางการปรับปรุงและพัฒนาความสามารถด้านการจัดการที่จะส่งผลทำให้ผลการดำเนินงานของผู้ประกอบการธุรกิจขนาดเล็กให้ปรับตัวเท่าทันสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 รวมถึงเพื่ออยู่รอดในระยะยาว และผลลัพธ์จากการศึกษาได้ให้ข้อเสนอแนะสำหรับธุรกิจขนาดเล็กต่อความสามารถในการปรับตัวเพื่อส่งผลต่อการดำเนินงานและความอยู่รอดของธุรกิจในสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19

วัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้ คือ เพื่อพัฒนาแบบจำลองปัจจัยเชิงสาเหตุระหว่างความสามารถในการปรับตัว (พฤติกรรมเชิงรุก พฤติกรรมเชิงป้องกัน และพฤติกรรมที่อดทน) ผลการดำเนินงานของธุรกิจ และความอยู่รอดของผู้ประกอบการธุรกิจขนาดเล็กในสถานการณ์โควิด-19

สมมติฐานการวิจัย

1. แบบจำลองปัจจัยเชิงสาเหตุของความสามารถในการปรับตัว (พฤติกรรมเชิงรุก พฤติกรรมเชิงป้องกัน และพฤติกรรมที่อดทน) ผลการดำเนินงานของธุรกิจ และความอยู่รอดของผู้ประกอบการธุรกิจขนาดเล็กในสถานการณ์โควิด-19 สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์
2. ความสามารถในการปรับตัว (พฤติกรรมเชิงรุก พฤติกรรมเชิงป้องกัน และพฤติกรรมที่อดทน) มีอิทธิพลทางตรงต่อผลการดำเนินงานของผู้ประกอบการธุรกิจขนาดเล็กในสถานการณ์โควิด-19
3. ความสามารถในการปรับตัว (พฤติกรรมเชิงรุก พฤติกรรมเชิงป้องกัน และพฤติกรรมที่อดทน) มีอิทธิพลทางตรงต่อความอยู่รอดของผู้ประกอบการธุรกิจขนาดเล็กในสถานการณ์โควิด-19
4. ผลการดำเนินงานของธุรกิจมีอิทธิพลทางตรงต่อความอยู่รอดของผู้ประกอบการธุรกิจขนาดเล็กในสถานการณ์โควิด-19
5. ความสามารถในการปรับตัว (พฤติกรรมเชิงรุก พฤติกรรมเชิงป้องกัน และพฤติกรรมที่อดทน) มีอิทธิพลทางอ้อมโดยส่งผ่านผลการดำเนินงานของธุรกิจต่อความอยู่รอดของผู้ประกอบการธุรกิจขนาดเล็กในสถานการณ์โควิด-19

การทบทวนวรรณกรรม

ความอยู่รอดของธุรกิจในสถานการณ์ไวรัสโควิด-19

ความอยู่รอดของธุรกิจในสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ได้ใช้การอ้างอิงมาจากทฤษฎีของ Darwin และ Wallace กล่าวว่า สิ่งมีชีวิตที่เหมาะสมที่สุดเท่านั้นที่จะอยู่รอดไม่จำเป็นต้องเป็นสิ่งมีชีวิตที่แข็งแรงที่สุด ทั้งนี้ Darwin ได้เสนอกลไกการคัดเลือกตามธรรมชาติและวิธีการอยู่รอด การอยู่รอดต้องมีการแข่งขันเกิดขึ้นระหว่างสมาชิกในกลุ่มเพื่อความอยู่รอด (Jeerakaisothorn, 2017) โดยสรุปแล้วความอยู่รอด หมายถึง การอยู่รอดที่สามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ปัจจุบันได้อย่างเหมาะสม โดยอ้างอิงจาก ธุรกิจขนาดเล็กที่ต้องการอยู่รอดจะต้องมีการปรับตัวเพื่อที่จะอยู่รอด แนวคิดของกลยุทธ์ความอยู่รอดนำมาใช้อ้างอิงกับงานวิจัยของธุรกิจเป็นการกล่าวถึงความสามารถของธุรกิจในการดำเนินงานที่ผู้ประกอบการธุรกิจขนาดเล็กสามารถเอาชนะความท้าทายที่เกิดขึ้นจากสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกได้ (Ifekwem & Adedamola, 2016) ทั้งนี้ Teece และคณะ (1997) ได้ตีพิมพ์บทความวิจัยเกี่ยวกับประเด็นการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมอย่างรวดเร็วและกะทันหัน และได้พัฒนาทฤษฎีความสามารถเชิงพลวัต (Dynamic Capability Theory) ทฤษฎีนี้อธิบายถึงความสามารถของผู้บริหารในการบูรณาการ สร้างสรรค์ และปรับเปลี่ยนความสามารถภายในและภายนอกใหม่เพื่อจัดการกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทฤษฎีนี้สามารถปรับเข้ากับสถานการณ์ไวรัสโควิด-19 เพราะมุ่งไปยังความสามารถและกลยุทธ์เชิงพลวัตที่จำเป็นในการตอบสนองต่อความท้าทายใหม่ ๆ องค์กรและพนักงานต้องมีความสามารถในการเรียนรู้อย่างรวดเร็วและเพื่อสร้างกลยุทธ์ เช่น ความสามารถเทคโนโลยีและความคิดเห็นของลูกค้าจะต้องถูกรวมไว้ภายในธุรกิจ บทความนี้เป็นการศึกษาผลกระทบของการ

ระบาดไวรัสโควิด-19 ที่ส่งผลเสียต่อธุรกิจขนาดเล็ก นอกจากนี้การศึกษายังพบว่าธุรกิจต่างๆ เช่น การขนส่งและการท่องเที่ยว ธุรกิจบริการและผู้ผลิตภาคอุตสาหกรรมประสบปัญหาอย่างรุนแรง (Ifekwem & Adedamola, 2016) งานวิจัยเกี่ยวกับความช่วยเหลือแก่ผู้ประกอบการที่ประสบปัญหาทางธุรกิจเนื่องจากสถานการณ์โควิด-19 ถูกกล่าวถึงว่ามีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญต่อความอยู่รอดของธุรกิจในช่วงวิกฤต แนวโน้มการดำเนินงานของธุรกิจขนาดเล็กในปัจจุบันพบว่าการปิดตัวของธุรกิจจำนวนมากที่เป็นสาเหตุมาจากการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจจะผลกระทบจากการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานและการอยู่รอดของธุรกิจ

ความสามารถในการปรับตัว

ความสามารถในการปรับตัวเพื่อความอยู่รอดเป็นแนวคิดและได้รับการตรวจสอบแล้วว่าเป็นผลลัพธ์ที่ทำให้การปฏิบัติงานเกิดประสิทธิภาพ การปรับตัวนำไปสู่ความสามารถในการเลือกกลยุทธ์หรือความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงาน และช่วยสร้างความแตกต่างด้านความสามารถของแต่ละบุคคล ซึ่ง Thongsri และ Smith (2020) กล่าวว่าปรับตัวเพื่อต้องการให้เกิดความยืดหยุ่น การปรับตัวเกิดจากบุคลิกภาพ สภาพแวดล้อมหรือสถานการณ์ที่บุคคลนั้นเผชิญอยู่ ทฤษฎีความสามารถในการปรับตัวเน้นการทำความเข้าใจเกี่ยวกับความสามารถในการปรับตัวของแต่ละบุคคลในแง่ของความรู้ ทักษะ และความสามารถที่นำมาใช้ในการจัดการ การประเมินความสามารถในการปรับตัวได้พัฒนาเครื่องมือวัดแตกต่างกันออกไป เช่น Ployhart และ Bliese (2006) พัฒนาตัวชี้วัดความสามารถในการปรับตัวทั้งหมด 55 รายการ งานวิจัยครั้งนี้ได้มุ่งเน้นการศึกษาโดยใช้แนวคิดของ Ployhart และ Bliese (2006) มุ่งความสามารถในการปรับตัวเป็นลักษณะของการตอบสนองต่อสถานการณ์ที่ถูกขับเคลื่อนโดยสภาพแวดล้อมส่งผลต่อผลการดำเนินงานใน 3 ตัวแปรหลัก (Kittipeerachon, 2017) ดังนี้

1. พฤติกรรมเชิงรุก หมายถึง การกระทำที่ส่งผลดีที่เป็นผลมาจากสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง พฤติกรรมเชิงรุกประกอบด้วย 2 ตัวแปรย่อย คือ (1) การจัดการกับสถานการณ์ฉุกเฉิน เป็นความสามารถในการตอบสนองต่อภัยคุกคามหรือสถานการณ์วิกฤตอย่างเหมาะสมทันต่อสถานการณ์ การวิเคราะห์หาทางเลือกสำหรับจัดการกับสถานการณ์ฉุกเฉินได้อย่างรวดเร็ว การเตรียมทางเลือกสำรองอย่างชัดเจน การควบคุมอารมณ์และมุ่งเน้นไปที่สถานการณ์ที่เกิดขึ้น และการเป็นผู้นำในสถานการณ์ฉุกเฉิน (2) การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ เป็นความสามารถในการวิเคราะห์นำเสนอความคิดสร้างสรรค์ใหม่ การวิเคราะห์ปัญหาอย่างรอบด้าน สามารถบูรณาการข้อมูลที่เกี่ยวข้อง คัดกรองกรอบถึงความเป็นไปได้ และพัฒนาวิธีการทำงานใหม่เพื่อแก้ไขปัญหาอย่างสร้างสรรค์ (Kittipeerachon, 2017)

2. พฤติกรรมเชิงป้องกัน หมายถึง การปรับเปลี่ยนตนเองเพื่อให้เข้ากับสภาพแวดล้อมใหม่เปลี่ยนแปลงไป ประกอบด้วย 4 ตัวแปรย่อย ได้แก่ (1) การเรียนรู้สิ่งใหม่ เป็นพฤติกรรมที่แสดงถึงความกระตือรือร้นในการเรียนรู้วิธีการและเทคโนโลยีใหม่ หมั่นหาความรู้และทักษะใหม่เพิ่มเติม มีความรวดเร็วและคล่องแคล่วในการเรียนรู้และจัดการงานใหม่ สามารถปรับตัวให้เข้ากับการทำงานแบบใหม่ ดำเนินการ

ปรับปรุงและแก้ไขข้อบกพร่องในการปฏิบัติงาน และ (2) การปรับตัวระหว่างบุคคล เป็นพฤติกรรมที่มีความยืดหยุ่นและเปิดกว้างในการทำงานร่วมกับบุคคลอื่น รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นและเปิดใจรับฟังคำติชมเพื่อพัฒนางาน ให้ความร่วมมือและพัฒนาความสัมพันธ์กับผู้อื่น และมีความเข้าใจพฤติกรรมของผู้อื่น และปรับพฤติกรรมของตนเองให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง (Kittipeerachon, 2017)

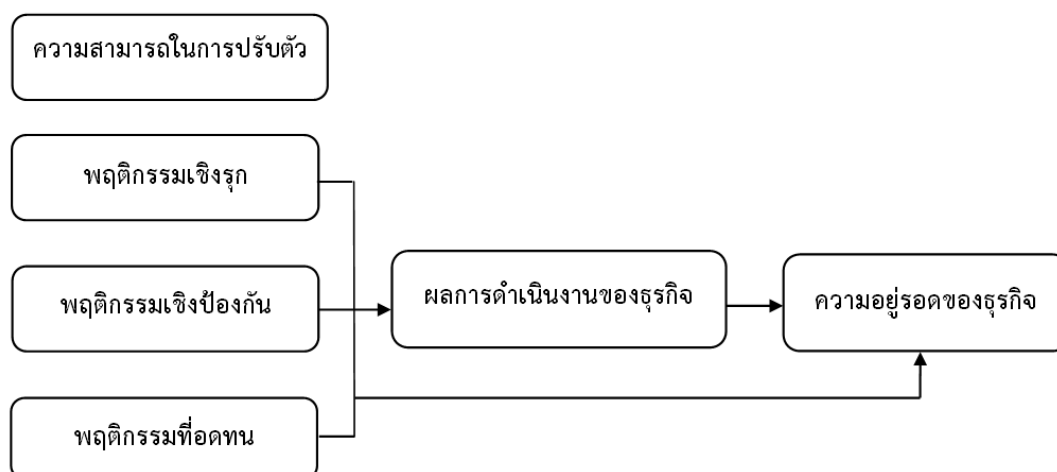
3. พฤติกรรมที่อดทน หมายถึง การปฏิบัติงานที่สามารถดำเนินต่อไปได้แม้สภาพแวดล้อมจะมีการเปลี่ยนแปลงไป ประกอบด้วย 2 ตัวแปรย่อย คือ (1) การจัดการความเครียดในงาน เป็นคุณลักษณะของพฤติกรรมที่มีความหนักแน่นและเยือกเย็น ไม่แสดงอาการตื่นตระหนก จัดการกับเรื่องที่เป็นไปไม่ได้โดยใช้ความพยายาม แสดงให้เห็นถึงความยืดหยุ่นในการปฏิบัติและมีความเป็นมืออาชีพ และให้คำแนะนำกับบุคคลอื่นได้ และ (2) การจัดการสถานการณ์ไม่แน่นอน เป็นพฤติกรรมที่มีการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพเมื่อมีความจำเป็น มีความพร้อมและรวดเร็วในการเปลี่ยนแปลงเพื่อตอบสนองต่อสถานการณ์ สามารถปรับเปลี่ยนแผนงาน และกำหนดโครงสร้างการทำงานอย่างเหมาะสมตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปตลอดเวลา (Kittipeerachon, 2017) จากการทบทวนวรรณกรรมพบการศึกษาเกี่ยวกับความสามารถการปรับตัวในสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ในแง่ของธุรกิจมีเพียงเล็กน้อย ซึ่งมีความจำเป็นอย่างมากที่ผู้บริหารจะต้องเรียนรู้และปรับตัวให้รู้เท่าทันสถานการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นเพื่อให้สามารถจัดการธุรกิจได้อย่างเหมาะสม ดังนั้นการวิจัยในครั้งนี้จึงศึกษาด้านความสามารถในการปรับตัวจากระดับบุคคลมาโดยประยุกต์ใช้เครื่องมือวัดตามแนวคิดของ Ployhart และ Bliese (2006) และ Kittipeerachon (2017)

ผลการดำเนินงานของธุรกิจ

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 การอยู่รอดของผู้ประกอบการธุรกิจมาจากความสามารถในการดำเนินงาน ผู้ประกอบการธุรกิจจะต้องมีสมรรถนะเพื่อทำให้ผลการดำเนินงานของธุรกิจสามารถดำรงอยู่ได้ เนื่องจากผู้บริหารองค์การที่มีสมรรถนะจะมีแนวโน้มที่สามารถจัดการกับสภาพแวดล้อมเพื่อค้นหาโอกาสใหม่ และปรับตำแหน่งทางการแข่งขันของธุรกิจและส่งผลต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจ (Sarkis et al., 2010) และแนวคิดของ Bai และ Sarkis (2013) พบว่าผลการดำเนินงานทางธุรกิจส่งผลทำให้เกิดการซื้อขายหรือบริการในธุรกิจขนาดย่อม เพื่อตอบสนองความพึงพอใจแก่ลูกค้า เพิ่มศักยภาพทางการแข่งขันให้กับธุรกิจ และเพิ่มยอดขายและผลกำไรให้กับผู้ประกอบการ รวมทั้งช่วยลดต้นทุนวัตถุดิบและต้นทุนดำเนินงานของผู้ประกอบการ ทั้งนี้งานวิจัยในครั้งนี้ได้นำแนวคิดของ Tungnarumit (2015) มาใช้ในการวัดผลการดำเนินงานของธุรกิจขนาดเล็ก

รูปที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดหรือแบบจำลองความสามารถในการปรับตัวที่นำมาใช้สำหรับงานวิจัยในครั้งนี้ซึ่งมาจากการทบทวนวรรณกรรมในอดีต พบว่าการศึกษาในอดีตที่ผ่านมาเกี่ยวกับความสามารถในการปรับตัวมุ่งให้ความสนใจกับการวิจัยด้านพฤติกรรมบุคคลในองค์การและเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนใหญ่ในระดับบุคคลจากพนักงานที่ปฏิบัติงานในองค์การเท่านั้น ดังนั้นงานวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยจึงนำตัวแปร

ความสามารถในการปรับตัวมาใช้โดยเป็นการศึกษาแบบข้ามสาขาวิชา (Interdisciplinary) ระหว่างพฤติกรรมองค์กรและการประกอบการเพื่อให้ได้ตัวแปรที่เหมาะสมกับสถานการณ์โควิด-19 ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน กรอบแนวคิดของงานวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยตัวแปร 3 ตัวแปร คือ ความสามารถด้านการปรับตัว (พฤติกรรมเชิงรุก พฤติกรรมเชิงป้องกัน และพฤติกรรมที่อดทน) ผลการดำเนินงานของธุรกิจ และความอยู่รอดของผู้ประกอบการธุรกิจขนาดเล็ก

รูปที่ 1 แบบจำลองความสามารถในการปรับตัวกับผลการดำเนินงานและความอยู่รอดของผู้ประกอบการธุรกิจขนาดเล็กในสถานการณ์โควิด-19

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ผู้ประกอบการธุรกิจขนาดเล็กที่จดทะเบียนพาณิชย์ในเขตเทศบาลตำบลมวกเหล็ก อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี จำนวน 613 คน (Muak Lek Subdistrict Municipality Office, 2020) เหตุผลที่เลือกศึกษากับกลุ่มประชากรดังกล่าวเนื่องจากเป็นกลุ่มผู้ประกอบการขนาดเล็กที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เพื่อให้ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างตามเงื่อนไขของการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สมการโครงสร้างที่มีขนาดของกลุ่มตัวอย่างตั้งแต่ 200 ตัวอย่างขึ้นไปในกรณีที่โมเดลไม่มีความซับซ้อน (Hair et al., 2014) และ Kline (2016) กล่าวว่าขนาดตัวอย่างควรมีจำนวนอย่างน้อย 200 ตัวอย่างหรือ 5 เท่าของข้อคำถาม การวิจัยครั้งนี้มีตัวแปรสังเกตได้ทั้งหมด 5 ตัวแปร 45 ข้อคำถาม ขนาดกลุ่มตัวอย่างจึงไม่ควรน้อยกว่า 225 ตัวอย่าง (45 ข้อคำถาม x 5 เท่า) พบว่ามีผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 251 คน ถือได้ว่าขนาดกลุ่มตัวอย่างเป็นไปตามเงื่อนไข

เครื่องมือในการวิจัย

แบบสอบถามถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วย 4 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ข้อคำถามเป็นแบบเลือกตอบ จำนวนทั้งหมด 8 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับ

การศึกษา สถานภาพสมรส ประสบการณ์ในการทำธุรกิจ ประเภทของการประกอบการ รายได้ต่อเดือน ของธุรกิจ และเทคโนโลยีที่นำมาประยุกต์ใช้ในช่วงสถานการณ์โควิด-19 ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความสามารถในการปรับตัวของผู้ประกอบการขนาดเล็ก พัฒนาและปรับปรุงจากงานวิจัยของ ของ Ployhart และ Bliese (2006) และ Kittipeerachon (2017) แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 พฤติกรรมเชิงรุก จำนวน 10 ข้อ ส่วนที่ 2 พฤติกรรมเชิงป้องกัน และ ส่วนที่ 3 พฤติกรรมที่อดทน จำนวน 10 ข้อ ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการดำเนินงานของธุรกิจ จำนวน 9 ข้อ พัฒนาและปรับปรุงจากงานวิจัยของ Tunngarumit (2015) และตอนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความอยู่รอดของธุรกิจ จำนวน 5 ข้อ พัฒนาและปรับปรุงจากงานวิจัยของ Ngea-ngam (2016) โดยแบบสอบถามตอนที่ 1 เป็นคำถามแบบเลือกตอบ (Check list) เป็นการวัดข้อมูลระดับนามบัญญัติ (Nominal Scale) และข้อมูลแบบเรียงลำดับ (Ordinal Scale) ส่วนแบบสอบถามตอนที่ 2 ถึงตอนที่ 4 ใช้มาตรวัดแบบ Likert Scale ใช้ระดับการจัดข้อมูลประเภทอันตรภาคชั้น (Interval Scale) 5 ระดับ ได้แก่ ระดับ 5 คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง ถึงระดับ 1 คือ ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

แบบสอบถามชุดนี้ผ่านการทดสอบความเที่ยงของเครื่องมือโดยใช้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของข้อคำถามโดยใช้การวัดดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (IOC) จำนวน 3 ท่าน ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์มีค่าระหว่าง .67 ถึง 1.00 โดยที่ Rovinelli และ Hambleton (1977) กล่าวว่าเกณฑ์ที่ยอมรับได้ของค่าดัชนีความสอดคล้องควรเท่ากับหรือมากกว่า 0.5 หลังจากนั้นนำข้อคำถามไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 ชุด นำมาทดสอบค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยค่า Cronbach Alpha Coefficient คำถามเกี่ยวกับความสามารถในการปรับตัว ผลการดำเนินงานของธุรกิจ และความอยู่รอดของธุรกิจมีค่าเท่ากับ .91 .73 และ .85 ตามลำดับ ต่อมาได้นำแบบสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ประกอบการขนาดเล็กจำนวน 251 คน ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ชี้แจงและยืนยันเป็นลายลักษณ์อักษรกับผู้ตอบแบบสอบถามว่าข้อมูลทั้งหมดที่เก็บรวบรวมจะนำไปใช้เพื่อการศึกษา โดยข้อมูลทั้งหมดจะถูกเก็บเป็นความลับและนำไปวิเคราะห์ในภาพรวม และจะไม่เผยแพร่ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามแก่บุคคลอื่น หลังจากเก็บข้อมูลจากผู้ประกอบการขนาดเล็ก 251 รายแล้วได้ทดสอบค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยค่า Cronbach Alpha Coefficient คำถามเกี่ยวกับความสามารถในการปรับตัว ผลการดำเนินงานของธุรกิจ และความอยู่รอดของธุรกิจมีค่าเท่ากับ .84 .70 และ .80 ตามลำดับ โดย Cho และ Kim (2015) กล่าวว่าหากค่า Cronbach Alpha Coefficient มีค่าเท่ากับหรือมากกว่า .70 แสดงว่าแบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นเพียงพอและนำไปวิเคราะห์ข้อมูลได้

สถิติที่นำมาใช้

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) และใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม คือ ความถี่ (Frequency)

ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรโดยใช้การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Analysis) การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) โดยใช้เกณฑ์การพิจารณาความสอดคล้องกลมกลืนของแบบจำลองด้วยค่า c^2/df ค่า p-value ค่า GFI ค่า AGFI ค่า RMR และค่า RMSEA และการวิเคราะห์อิทธิพลระหว่างตัวแปรด้วยการวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis) ของตัวแบบสมการเชิงโครงสร้าง (SEM) เพื่อทดสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลการวิจัยกับข้อมูลเชิงประจักษ์และทดสอบสมมติฐานอิทธิพลของตัวแปรที่ศึกษา เกณฑ์มาตรฐานที่นำมาใช้ประกอบด้วยค่า c^2/df ค่า p-value ค่า GFI ค่า AGFI ค่า RMSEA ค่า NFI ค่า IFI และค่า CFI (Kline, 2016)

สรุปผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ผลการวิจัยพบว่าผู้ประกอบการธุรกิจขนาดเล็กที่ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 251 คน แยกเป็นเพศหญิง จำนวน 177 คน คิดเป็นร้อยละ 70.5 มีอายุระหว่าง 40 ปีถึง 49 ปี จำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 32.7 ระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 244 คน คิดเป็นร้อยละ 97.2 มีสถานภาพสมรสแล้ว จำนวน 198 คนคิดเป็นร้อยละ 78.9 ประสบการณ์ในการทำธุรกิจน้อยกว่า 5 ปี จำนวน 194 คน คิดเป็นร้อยละ 77.3 ประกอบธุรกิจบริการจำนวน 186 คน คิดเป็นร้อยละ 74.1 มีรายได้ต่อเดือนของธุรกิจต่ำกว่า 20,000 บาท จำนวน 232 คน คิดเป็นร้อยละ 92.4 และใช้ช่องทางออนไลน์ Face book จำนวน 151 คน คิดเป็นร้อยละ 60.2

การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พบว่ามีความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างความสามารถในการปรับตัว ผลการดำเนินงานของธุรกิจ และความอยู่รอดของธุรกิจขนาดเล็กโดยมีรายละเอียดดังนี้ พฤติกรรมเชิงรุก พฤติกรรมเชิงป้องกัน พฤติกรรมที่อดทน และผลการดำเนินงานของธุรกิจมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความอยู่รอดของธุรกิจ ($r=.39$, $r=.45$, $r=.46$, $r=.78$) ส่วนพฤติกรรมเชิงป้องกัน พฤติกรรมที่อดทน และผลการดำเนินงาน มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมเชิงรุก ($r=.57$, $r=.61$, $r=.50$) พฤติกรรมที่อดทน และผลการดำเนินงานมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมเชิงป้องกัน ($r=.61$, $r=.55$) และผลการดำเนินงานมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมที่อดทน ($r=.55$) (ดูตารางที่ 1) นอกจากนี้ยังพบว่าทุกตัวแปรมีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับ 0.01 จากการพิจารณาค่าความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างตัวแปรพบว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสูงสุดเท่ากับ .78 และต่ำสุดเท่ากับ .395 และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างสองตัวแปรไม่มากกว่า 0.80 แสดงว่าแต่ละตัวแปรไม่เกิดปัญหาการมีสหสัมพันธ์กันเองระหว่างตัวแปร (Multicollinearity) (Hair et al., 2014) สามารถนำข้อมูลไปใช้วิเคราะห์ได้

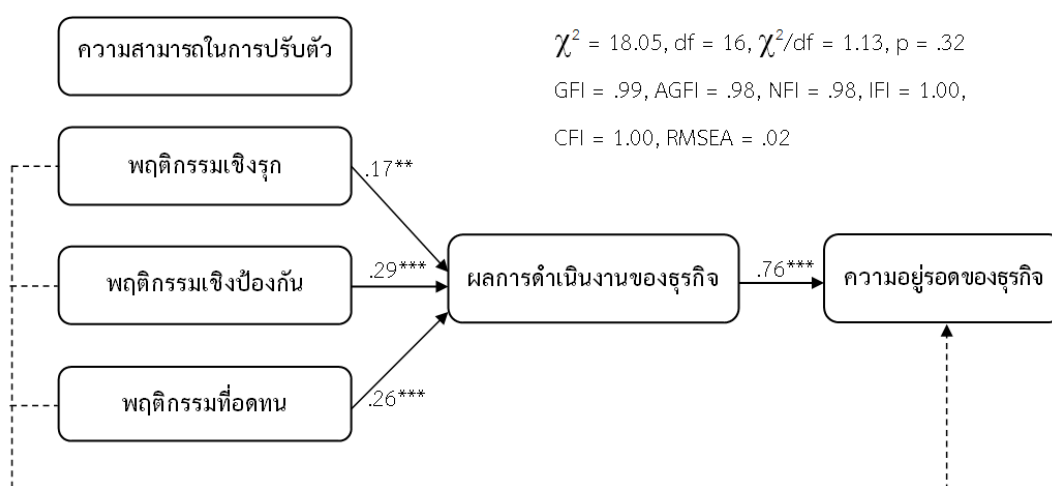
ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปร

ตัวแปร	$\bar{X}$	S.D.	1	2	3	4	5
1. ความอยู่รอด	2.71	.51	1.00				
2. พฤติกรรมเชิงรุก	3.32	.49	.39**	1.00			
3. พฤติกรรมเชิงป้องกัน	2.93	.46	.45**	.57**	1.00		
4. พฤติกรรมที่อดทน	2.97	.46	.46**	.61**	.61**	1.00	
5. ผลการดำเนินงาน	2.70	.46	.78**	.50**	.55**	.55**	1.00

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis)

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวบ่งชี้ซึ่งประกอบตัวแปรแฝงในโมเดลการวัดมีความสอดคล้องระหว่างข้อมูลเชิงทฤษฎีกับข้อมูลเชิงประจักษ์ของตัวแปร มีรายละเอียดดังนี้ **ความสามารถในการปรับตัว** มีค่า c^2/df เท่ากับ 1.03 ค่า p-value เท่ากับ .42 ค่า GFI เท่ากับ .99 ค่า AGFI เท่ากับ .97 ค่า RMR เท่ากับ .01 และค่า RMSEA เท่ากับ .01 **ผลการดำเนินงานของธุรกิจ** มีค่า c^2/df เท่ากับ .65 ค่า p-value เท่ากับ .77 ค่า GFI เท่ากับ .99 ค่า AGFI เท่ากับ .97 ค่า RMR เท่ากับ .02 และค่า RMSEA เท่ากับ .00 และ**ความอยู่รอดของธุรกิจ** มีค่า c^2/df เท่ากับ .96 ค่า p-value เท่ากับ .41 ค่า GFI เท่ากับ 1.00 ค่า AGFI เท่ากับ .97 ค่า RMR เท่ากับ .01 และค่า RMSEA เท่ากับ .00 และทุกตัวแปรสังเกตได้ของตัวแปรแฝงทุกตัวแปรมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$) ดังนั้นตัวแปรสังเกตได้ที่น่ามาใช้วัดตัวแปรแฝงสำหรับการวิจัยในครั้งนี้มีความสอดคล้องตามเงื่อนไขของการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

** = $p \leq .05$ *** = $p \leq .01$

รูปที่ 2 ข้อมูลเชิงประจักษ์ของแบบจำลองความสามารถในการปรับตัวกับผลการดำเนินงานและความอยู่รอดของผู้ประกอบการธุรกิจขนาดเล็กในสถานการณ์โควิด-19

การวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis)

จากรูปที่ 2 ตามสมมติฐานที่ 1 แบบจำลองปัจจัยเชิงสาเหตุของความสามารถในการปรับตัว (พฤติกรรมเชิงรุก พฤติกรรมเชิงป้องกัน และพฤติกรรมที่อดทน) ผลการดำเนินงานของธุรกิจ และความอยู่รอดของผู้ประกอบการธุรกิจขนาดเล็กในสถานการณ์โควิด-19 พบว่ามีความสอดคล้องของแบบจำลองกับข้อมูลเชิงประจักษ์ตามโมเดลสมการโครงสร้าง ผลการทดสอบพบความกลมกลืนสอดคล้องของโมเดลในภาพรวมพบว่า ค่า c^2 เท่ากับ 18.05 ค่า df เท่ากับ 16 ค่า c^2/df เท่ากับ 1.13 ค่า p-value เท่ากับ .32 แสดงว่าไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ค่า GFI = .99 ค่า AGFI เท่ากับ .98 ค่า NFI เท่ากับ .98 ค่า IFI เท่ากับ 1.00 ค่า CFI เท่ากับ 1.00 และค่า RMSEA เท่ากับ .02 ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐานที่ 1

ผลการทดสอบสมมติฐาน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานที่ 2 ความสามารถในการปรับตัว (พฤติกรรมเชิงรุก พฤติกรรมเชิงป้องกัน และพฤติกรรมที่อดทน) มีอิทธิพลทางตรงต่อผลการดำเนินงานของผู้ประกอบการธุรกิจขนาดเล็กในสถานการณ์โควิด-19 พบว่าตัวแปรทั้ง 3 ตัวแปรย่อยของความสามารถในการปรับตัว คือ พฤติกรรมเชิงรุก ($DE = .17, p < .05$) พฤติกรรมเชิงป้องกัน ($DE = .29, p < .01$) และพฤติกรรมที่อดทน ($DE = .26, p < .01$) มีอิทธิพลทางตรงกับผลการดำเนินงานของธุรกิจ ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐานที่ 2

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 3 ความสามารถในการปรับตัว (พฤติกรรมเชิงรุก พฤติกรรมเชิงป้องกัน และพฤติกรรมที่อดทน) มีอิทธิพลทางตรงต่อความอยู่รอดของผู้ประกอบการธุรกิจขนาดเล็กในสถานการณ์โควิด-19 พบว่าตัวแปรทั้ง 3 ตัวแปรย่อยของความสามารถในการปรับตัว คือ พฤติกรรมเชิงรุก ($DE = -.02, p > .05$) พฤติกรรมเชิงป้องกัน ($DE = .08, p > .05$) และพฤติกรรมที่อดทน ($DE = .05, p > .05$) ไม่มีอิทธิพลทางตรงกับผลการดำเนินงานของธุรกิจ ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐานที่ 3 ส่วนผลการทดสอบสมมติฐานที่ 4 ผลการดำเนินงานของธุรกิจมีอิทธิพลทางตรงต่อความอยู่รอดของผู้ประกอบการธุรกิจขนาดเล็กในสถานการณ์โควิด-19 พบว่าผลการดำเนินงานของธุรกิจมีอิทธิพลทางตรงกับความอยู่รอดของธุรกิจ ($DE = .76, p < .01$) ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐานที่ 4

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 5 ความสามารถในการปรับตัว (พฤติกรรมเชิงรุก พฤติกรรมเชิงป้องกัน และพฤติกรรมที่อดทน) มีอิทธิพลทางอ้อมโดยส่งผ่านผลการดำเนินงานของธุรกิจที่ส่งผลต่อความอยู่รอดของผู้ประกอบการธุรกิจขนาดเล็กในสถานการณ์โควิด-19 พบว่าตัวแปรย่อยทั้ง 3 ตัวแปรของความสามารถในการปรับตัว คือ พฤติกรรมเชิงรุก ($DE = -.02, IE = .13, TE = .11$) พฤติกรรมเชิงป้องกัน ($DE = .08, IE = .22, TE = .30$) และพฤติกรรมที่อดทน ($DE = .05, IE = .20, TE = .25$) มีอิทธิพลทางอ้อมต่อความอยู่รอดของธุรกิจขนาดเล็กโดยผ่านผลการดำเนินงานของธุรกิจ ดูตารางที่ 2 ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐานที่ 5

ตารางที่ 2 ค่า R^2 ค่าอิทธิพลทางตรง (DE) ค่าอิทธิพลทางอ้อม (IE) และค่าอิทธิพลรวม (TE)

ตัวแปรตาม	R^2	พฤติกรรม เชิงรุก	พฤติกรรม เชิงป้องกัน	พฤติกรรมที่อดทน	ผลการดำเนินงาน ของธุรกิจ
ผลการดำเนินงาน ของธุรกิจ	.39	DE = .17 IE = .00 TE = .17	DE = .29 IE = .00 TE = .29	DE = .26 IE = .00 TE = .26	- - -
ความอยู่รอดของ ธุรกิจ	.69	DE = -.02 IE = .13 TE = .11	DE = .08 IE = .22 TE = .30	DE = .05 IE = .20 TE = .25	DE = .76 IE = .00 TE = .76

อภิปรายผล

ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พบว่าตัวแปรทุกคู่มีความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างความสามารถในการปรับตัว (พฤติกรรมเชิงรุก พฤติกรรมเชิงป้องกัน พฤติกรรมที่อดทน) ผลการดำเนินงานของธุรกิจ และความอยู่รอดของธุรกิจขนาดเล็ก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย และจากการทดสอบแบบจำลองปัจจัยเชิงสาเหตุของความสามารถในการปรับตัว (พฤติกรรมเชิงรุก พฤติกรรมเชิงป้องกัน และพฤติกรรมที่อดทน) ผลการดำเนินงานของธุรกิจ และความอยู่รอดของผู้ประกอบการธุรกิจขนาดเล็กในสถานการณ์โควิด-19 พบว่ามีความสอดคล้องของแบบจำลองกับข้อมูลเชิงประจักษ์ตามโมเดลสมการโครงสร้าง (Kline, 2016) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของของ Tungnarumit (2015) และ Ngea-ngam (2016) พบว่าตัวแปรความสามารถในการปรับตัว ผลการดำเนินงานของธุรกิจ และความอยู่รอดของธุรกิจสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

การวิเคราะห์ความสามารถในการปรับตัว (พฤติกรรมเชิงรุก พฤติกรรมเชิงป้องกัน และพฤติกรรมที่อดทน) มีอิทธิพลทางตรงต่อผลการดำเนินงานของผู้ประกอบการธุรกิจขนาดเล็กในสถานการณ์โควิด-19 ข้อค้นพบนี้บ่งชี้ว่าผู้ประกอบการธุรกิจขนาดเล็กที่มีความสามารถในการปรับตัวที่ประกอบด้วยพฤติกรรมเชิงรุก พฤติกรรมเชิงป้องกัน และพฤติกรรมที่อดทนสามารถดำเนินธุรกิจขนาดเล็กให้เกิดผลดำเนินงานที่ดีในสถานการณ์โควิด-19 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Dewi (2019) พบว่าความสามารถในการปรับตัวของผู้บริหารส่งผลกระทบโดยตรงต่อผลการดำเนินงานของบริษัท และความสามารถในการปรับตัวส่งผลดีและมีนัยสำคัญต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจเป็นความสัมพันธ์เชิงบวก ผลการวิจัยยังบ่งชี้ว่าในระยะยาวผู้บริหารต้องตระหนักว่าความในการปรับตัวเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อปรับปรุงผลการดำเนินงานของธุรกิจ

ผลการทดสอบความสามารถในการปรับตัว (พฤติกรรมเชิงรุก พฤติกรรมเชิงป้องกัน และพฤติกรรมที่อดทน) มีอิทธิพลทางตรงต่อความอยู่รอดของผู้ประกอบการธุรกิจขนาดเล็กในสถานการณ์โควิด-19 พบว่า

ไม่มีอิทธิพลทางตรงกับผลการดำเนินงานของธุรกิจ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลนี้แสดงให้เห็นว่าผู้ประกอบการธุรกิจขนาดเล็กที่มีเพียงความสามารถในการปรับตัวไม่สามารถทำให้ธุรกิจขนาดเล็กสามารถอยู่รอดได้ในสถานการณ์โควิด-19 แต่กลับพบว่าความสามารถในการปรับตัว (พฤติกรรมเชิงรุก พฤติกรรมเชิงป้องกัน และพฤติกรรมที่อดทน) มีอิทธิพลทางอ้อมโดยส่งผ่านผลการดำเนินงานของธุรกิจที่ส่งผลต่อความอยู่รอดของผู้ประกอบการธุรกิจขนาดเล็กในสถานการณ์โควิด-19 พบว่ามีอิทธิพลทางอ้อมต่อความอยู่รอดของธุรกิจขนาดเล็กโดยผ่านผลการดำเนินงานของธุรกิจ แสดงให้เห็นว่าผู้ประกอบการธุรกิจขนาดเล็กที่มีความสามารถในการปรับตัวจะส่งผลทำให้เกิดผลการดำเนินงานและสามารถอยู่รอดได้ในสถานการณ์โควิด-19 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Kaehler และคณะ (2014) พบว่าความสามารถในการปรับตัวมีอิทธิพลต่อกลยุทธ์ของธุรกิจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติและสัมพันธ์กับการรับรู้ของผู้ตอบแบบสอบถามในระดับสูงของความสามารถเชิงพลวัตและความสามารถในการปรับตัวของธุรกิจกับตลาด

ผลการทดสอบผลการดำเนินงานของธุรกิจมีอิทธิพลทางตรงต่อความอยู่รอดของผู้ประกอบการธุรกิจขนาดเล็กในสถานการณ์โควิด-19 พบว่าผลการดำเนินงานของธุรกิจมีอิทธิพลทางตรงกับความอยู่รอดของธุรกิจ บ่งชี้ว่าผู้ประกอบการธุรกิจขนาดเล็กที่มีผลการดำเนินงานที่ดีจะสามารถทำให้ธุรกิจขนาดเล็กอยู่รอดได้ในสถานการณ์โควิด-19 ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Shin และคณะ (2017) พบว่าปัจจัยแห่งการอยู่รอดของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมาจากความสามารถภายในธุรกิจ ผู้บริหารจะต้องมีประสบการณ์และเน้นการพัฒนาด้านการวิจัยและพัฒนาเพื่อความอยู่รอดของธุรกิจและให้เกิดความยั่งยืน

สรุปการวิเคราะห์ข้อมูลของงานวิจัยครั้งนี้พบว่าแบบจำลองความสามารถในการปรับตัวของผู้ประกอบการธุรกิจขนาดเล็กไม่สามารถนำไปสู่ความอยู่รอดของธุรกิจในสถานการณ์แพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 แม้ว่าผู้บริหารจะมีความสามารถในการจัดการกับสภาพแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลง รวมถึงมีความสามารถในการแก้ไขปัญหาทั้งเชิงรุกและเชิงรับ (Park et al., 2020) ดังนั้นข้อค้นพบของแบบจำลองงานวิจัยในครั้งนี้แสดงให้เห็นจากข้อมูลเชิงประจักษ์ว่า ผลการวิจัยมีความแตกต่างจากงานวิจัยในอดีตที่พบว่าความสามารถในการปรับตัวไม่มีอิทธิพลทางตรงต่อความอยู่รอดของธุรกิจตามการศึกษาของ Chryssochoidis และคณะ (2016) ดังนั้นในสถานการณ์ของการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ผู้ประกอบการธุรกิจขนาดเล็กจะต้องมีความสามารถในการปรับตัวทั้ง 3 ด้าน คือ พฤติกรรมเชิงรุก พฤติกรรมเชิงป้องกัน และพฤติกรรมที่อดทนจึงสามารถจัดการธุรกิจให้เกิดผลการดำเนินงานและส่งผลทำให้เกิดความอยู่รอดในระยะยาว ตามแบบจำลองให้ข้อเสนอแนะว่าผู้ประกอบการธุรกิจขนาดเล็กจะต้องค้นวิธีการแก้ปัญหาอย่างรวดเร็วและเหมาะสม มีความสามารถใช้แหล่งข้อมูลที่หลากหลาย พัฒนาเครื่องมือและวิธีการใหม่ๆ เพื่อแก้ปัญหา เข้าร่วมการฝึกอบรมและพัฒนาค้นหาวิธีการจัดการแบบใหม่ เตรียมความพร้อมรองรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น พัฒนาความสัมพันธ์กับคู่ค้าอย่างต่อเนื่อง เป็นบุคคลที่มีทัศนคติเชิงบวก สามารถจัดการกับความเครียดในการปฏิบัติงานอย่างมืออาชีพ และมีส่วนร่วมในการผลักดันการ

ปฏิบัติงานของพนักงานทุกคน เพื่อให้ผลการดำเนินงานบรรลุความสำเร็จทั้งด้านรายได้และจำนวนลูกค้าที่เพิ่มขึ้นซึ่งจะส่งผลต่อความอยู่รอดในระยะยาวของธุรกิจขนาดเล็ก

ข้อเสนอแนะ

ข้อค้นพบของงานวิจัยในครั้งนี้สามารถนำไปใช้เป็นข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยในอนาคตได้ในหลายประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการปรับตัวกับผลการดำเนินงานและความอยู่รอดของผู้ประกอบการธุรกิจขนาดเล็กในสถานการณ์โควิด-19 ดังนี้ (1) การเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่ที่จำกัด คือ ผู้ประกอบการธุรกิจขนาดเล็กในเขตเทศบาลตำบลมวกเหล็ก อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี แม้ว่าจะมีผู้ตอบแบบสอบถามเพียงพอ แต่การเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ประกอบการธุรกิจขนาดเล็กในพื้นที่จำกัด เพื่อใช้เป็นตัวแทนของผู้ประกอบการธุรกิจขนาดเล็กทั้งหมดอาจไม่เพียงพอส่งผลต่อความเที่ยงและความเชื่อมั่นของงานวิจัย และทำให้ผลการวิจัยขาดความเป็นสากล (Generalization) ดังนั้นงานวิจัยในอนาคตควรเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่มีขอบเขตหรือพื้นที่ที่กว้างขวางกว่านี้ รวมถึงควรมีการวิจัยในธุรกิจขนาดใหญ่และขนาดกลางเพื่อยืนยันความเที่ยง ความเชื่อมั่น และความเป็นสากลของผลการวิจัย (2) กลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของประชากรมีจำนวน 251 ราย ถือว่ามีจำนวนค่อนข้างน้อยสำหรับการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง แม้จะได้รับการยืนยันจากวรรณกรรมในอดีตว่าสามารถนำมาใช้วิเคราะห์ข้อมูลได้ แต่ยังมีจำนวนที่ค่อนข้างน้อย ดังนั้นงานวิจัยในอนาคตจึงควรเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่มีขนาดใหญ่หรือเก็บรวบรวมข้อมูลจากธุรกิจขนาดใหญ่หรือขนาดกลางในระดับจังหวัด ระดับภูมิภาค หรือระดับประเทศจะทำให้กลุ่มตัวอย่างมีขนาดที่ใหญ่เพียงพอและเหมาะสมกับวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลที่นำมาใช้ในการศึกษา และ (3) ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีเพียง 3 ตัวแปร คือ ความสามารถในการปรับตัว ผลการดำเนินงานของธุรกิจ และความอยู่รอดของธุรกิจ ดังนั้นงานวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาตัวแปรอื่นๆ ที่อาจมีอิทธิพลต่อความอยู่รอดของธุรกิจเพื่อสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการจัดการธุรกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพและอยู่รอดในระยะยาว เช่น คุณลักษณะของผู้นำ (Leader Characteristics) การรับรู้ความสามารถของตนเอง (Self-Efficacy) ความสามารถในการรู้คิด (Cognitive Ability) การประเมินความเครียด (Stress Appraisal) หรือการผูกพันต่องาน (Work engagement) เป็นต้น

References

- Abate, M., Christidis, P., & Purwanto, A. J. (2020). Government support to airlines in the aftermath of the COVID-19 pandemic. *Journal of Air Transport Management*, 89, 943-952.
- Bai, C., & Sarkis, J. (2013). A grey-based DEMATEL model for evaluating business process management critical success factors. *International Journal of Production Economics*, 146(1), 281-292.

- Bartik, A. W., Bertrand, M., Cullen, Z., Glaeser, E. L., Luca, M., & Stanton, C. (2020). The impact of COVID-19 on small business outcomes and expectations. *Proceedings of the National Academy of Sciences*, 117(30), 17656-17666.
- Cho, E., & Kim, S. (2015). Cronbach's coefficient alpha: Well-known but poorly understood. *Organizational Research Methods*, 18(2), 207-230.
- Chrysoschoidis, G., Dousios, D., & Tzokas, N. (2016). Small firm adaptive capability, competitive strategy, and performance outcomes: Competing mediation vs. moderation perspectives. *Strategic Change*, 25(4), 441-466.
- Dewi, R. S. (2019). The Role of Adaptive Ability in Firm Performance: Moderating Effect of Firm Size and Age. *Asian Economic and Financial Review*, 9(7), 807-823.
- Hair, J. F., Sarstedt, M., Hopkins, L., & Kuppelwieser, V. G. (2014). Partial least squares structural equation modeling (PLS-SEM): An emerging tool in business research. *European Business Review*, 26(2), 106-121.
- Ifekwem, N., & Adedamola, O. (2016). Survival strategies and sustainability of small and medium enterprises in the Oshodi-Isolo local government area of Lagos state. *Acta Universitatis Sapientiae, Economics and Business*, 4(1), 103-118.
- Jeerakaisothorn, S. (2017). *Survival of Small Restaurant*. (Online). Available : http://www.me-abstract.ru.ac.th/AbstractPdf/2560-4-1_1594548726.pdf
- Jundt, D. K., Shoss, M. K., & Huang, J. L. (2015). Individual adaptive performance in organizations: A review. *Journal of Organizational Behavior*, 36(S1), S53-S71.
- Kaehler, C., Busatto, F., Becker, G. V., Hansen, P. B., & Santos, J. L. S. (2014). Relationship between adaptive capability and strategic orientation: An empirical study in a Brazilian company. *iBusiness*. 6, 1-9.
- Kittipeerachon, S. (2017). *Antecedents of Employees Adaptability in Automotive Industry*. (Doctoral dissertation, Burapha University).
- Kline, R. B. (2016). *Principles and practice of structural equation modeling*. New York: The Guilford Press.
- Muak Lek Subdistrict Municipality Office. (2020). *List of registered small entrepreneurs in Muak Lek Municipality Saraburi Province*. (Mimeographed).
- Ngea-ngam, C. (2016). *An Adjustment guideline to survive of motel*. (Online). Available : http://digital_collect.lib.buu.ac.th/dcms/files/56720078.pdf

- Park, Y., Lim, D. H., Kim, W., & Kang, H. (2020). Organizational Support and Adaptive Performance: The Revolving Structural Relationships between Job Crafting, Work Engagement, and Adaptive Performance. *Sustainability*, 12(12), 1-14.
- Ployhart, R. E., & Bliese, P. D. (2006). Individual adaptability (I-ADAPT) theory: Conceptualizing the antecedents, consequences, and measurement of individual differences in adaptability. *In Understanding adaptability: A prerequisite for effective performance within complex environments*. Emerald Group Publishing Limited.
- Rovinelli, R. & Hambleton, R. (1977). On the use of content specialists in the assessment of criterion-referenced test item validity. *Dutch Journal of Education Research*, 2, 49–60.
- Sarkis, J., Shaw, S., Grant, D. B., & Mangan, J. (2010). Developing environmental supply chain performance measures. *Benchmarking: An International Journal*, 17(3), 320-339.
- Shin, K., Park, G., Choi, J. Y., & Choy, M. (2017). Factors affecting the survival of SMEs: A study of biotechnology firms in South Korea. *Sustainability*, 9(1), 108-126.
- Teece, D. J., Pisano, G., & Shuen, A. (1997). Dynamic capabilities and strategic management. *Strategic Management Journal*, 18(7), 509-533.
- Thongsri, P. (2020). The Adaption of Traditional Retail Shop in Bangplama District Suphanburi Province. *Dusit Thani College Journal*, 14(3), 447-460.
- Tungnarumit, S. (2015). *Factors Related to the Success of Small and Medium Enterprises in Prachuap Khiri Khan Province*. (Online). Available : <http://ithesis-ir.su.ac.th/dspace/bitstream/123456789/174/1/%2053.57602419%20%20.Pdf>

Assistant Professor, Wanlee Putsom, Ph.D., Bachelor of Business Administration Program, Senior Lecturer, Faculty of Business Administration, Asia-Pacific International University.